

Congres Huiselijk geweld en Kindermishandeling 16-11-2009

Signaleren, melden en dan?

Standpunten over de (wet) meldcode

Movisie en Nederlands Jeugdinstituut hebben brancheorganisaties en beroepsverenigingen opgeroepen hun standpunt ten aanzien van de (wet) meldcode kenbaar te maken op het congres. Enkele organisaties en verenigingen hebben hierop gereageerd en onderstaande reacties gestuurd.

Politie

We moeten met ons allen dit geweld stoppen in de samenleving. Er snel bij zijn betekent vaak dat plegers en slachtoffers nog kunnen en willen veranderen. Hulp en normering zijn dan van belang. Daarom is het goed dat iedereen weet wat zij of hij moet doen als er een vermoeden is van huiselijk geweld en kindermishandeling. Of een vermoeden van eer gerelateerd geweld. De meldcode is een steun in de rug voor iedereen die huiselijk geweld en kindermishandeling niet normaal vindt.

MOgroep Jeugdzorg

MOgroep Jeugdzorg, de brancheorganisatie voor de jeugdzorg, onderschrijft de noodzaak tot een verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor die beroepsgroepen die te maken hebben met kinderen en hun ouders. De ontwikkeling van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling juicht MOgroep Jeugdzorg dan ook zeker toe.

In het streven naar een zoveel mogelijk (uniform) gebruik van een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is het volgens MOgroep Jeugdzorg belangrijk dat beroepskrachten weten hoe om te gaan met (vermoedens van) kindermishandeling en weten waar ze terecht kunnen met vragen of vermoedens, namelijk bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling van Bureau Jeugdzorg.

Alleen het ontwikkelen en/of verplicht stellen van een meldcode is niet voldoende; de meldcode moet ook worden gebruikt. Beroepskrachten moeten weten dat de meldcode bestaat en moeten weten hoe deze te gebruiken. Bovendien moet voor beroepskrachten duidelijk zijn dat zij een meldrecht hebben en moet er sprake zijn van aansluiting tussen dit meldrecht van beroepskrachten en beroepscode en tuchtrecht cq tuchtrechterlijke uitspraken. Gebrek aan aansluiting kan immers leiden tot een ondermijning van de meldingsbereidheid van beroepskrachten. Voornoemde punten verdienen volop aandacht in de het ontwikkeltraject van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

MOgroep Jeugdzorg bepleit - voor een zo optimaal mogelijk effect - een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling die voorziet in een ketensamenwerking, in een systeemgerichte aanpak. Organisaties verbinden zich door een dergelijk model aan een bredere ketenaanpak en onderschrijven daarmee de gezamenlijke verantwoordelijkheid als het gaat om het bestrijden van kindermishandeling. Dit sluit ook goed aan bij andere landelijke en regionale programma's die in het kader van de aanpak van kindermishandeling worden uitgevoerd. Ook dit dient een punt van aandacht in het wetstraject te zijn.

VNG

De Nederlandse gemeenten zien het als een belangrijke taak om bij te dragen aan de bestrijding van huiselijk geweld. Dat doen zij vooral door beleid te maken dat is gericht op preventie en voorlichting. Ook de advisering door de Steunpunten huiselijk geweld die in de centrumgemeenten voor Vrouwenopvang zijn opgericht speelt een belangrijke rol. Verder is het van belang om bij dreiging van huiselijk geweld het middel van het huisverbod te benutten. Hulpverlening aan dader en slachtoffer moeten zijn geregeld. In het uiterste geval is goede en veilige opvang voor slachtoffers noodzakelijk.

De sleutel bij de bestrijding van huiselijk geweld is wat de VNG betreft gelegen in zo vroeg mogelijke signalering. Daarvoor is het noodzakelijk dat allerlei beroepsgroepen tijdens hun werk een spreekwoordelijke antenne voor signalen van huiselijk geweld ontwikkelen. Verder is het zaak om die signalen om te zetten in actie. Als het gebruik van een meldcode hier een bijdrage aan levert juicht de VNG dat gebruik toe. Het simpele feit dat iemand een meldcode 'in de kast heeft' betekent helaas niet dat gedrag van professionals verandert. Voor een toename van de meldingen is meer nodig, maar de VNG is wel van mening dat een meldcode daarbij een rol kan spelen. Overigens vinden wij dat de effecten van het hanteren van een meldcode ook duidelijk moeten blijken. En als dit zou leiden tot een onverwacht grote toename van het beroep op door gemeenten gefinancierde instanties dan zou dit ook aanleiding moeten zijn voor een gesprek over de middelen die gemeenten daarvoor tot hun beschikking hebben.

De VNG ziet ook risico's in de verplichting om een meldcode te hanteren. Sommige professionals hebben slechts incidenteel contact met cliënten. De instelling moet voor hen een code 'op maat' vaststellen met de bijbehorende scholing. Ook de handhaving van de wet is een probleem. Gemeenten kunnen in hun contracten met instellingen vastleggen dat een meldcode wordt gehanteerd. Controleren of deze afspraak wordt nagekomen is nog iets anders.

Kortom: werken met een meldcode is prima, maar er zijn nog een paar problemen waarover duidelijkheid moet komen.

NIP

Het NIP is gestart met een NIP-brede Werkgroep Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Het streven is om te komen tot een meldcode voor psychologen als aanvulling op de beroepscode NIP. In de NIP-meldcode zullen we specifiek ingaan op die aspecten van preventie, signalering, melden en hulpverlening bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling, die specifiek zijn voor de beroepsgroep psychologen. Psychologen zijn o.a. werkzaam in de Jeugdzorg, het onderwijs, de gezondheidszorg, in de mediation of als arbeids- of organisatiepsycholoog. Helaas worden psychologen in hun praktijk veelvuldig geconfronteerd met de gevolgen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Het is de bedoeling dat psychologen straks kunnen voldoen aan de wettelijke plicht om een meldcode te hebben en na te leven. Door regelmatig in onze nieuwsbrieven te publiceren over de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling trachten we bij te dragen aan betere signalering en hulpverlening op dit terrein. Als de NIP-meldcode een feit is zullen we daaraan ook diverse activiteiten koppelen.

Het NIP heeft al een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Richtlijn Familiaal Huiselijk geweld. Deze richtlijn zal op 8 december 2009 op het congres GGZ-richtlijnen openbaar worden gemaakt.

NVO (zie hiervoor ook het videoverslag van het congres)

Vorig jaar, in 2009, is de beroepscode van de NVO na een lang en intensief proces van interactieve ledenraadpleging herzien. Bij de herziening is er voor gekozen om het handelen van de pedagoog niet tot in alle details te regelen. De nadruk ligt op de geest in plaats van op de regel. De verantwoordelijkheid van de NVO-professional voor beroepsuitoefening van hoge kwaliteit is uitgangspunt en die verantwoordelijkheid voor het naleven van de beroepscode drukt dan ook zwaar. Het behoeft geen betoog dat in de beroepscode van de pedagogen en onderwijskundigen het belang van het kind centraal staat.

De NVO is dan ook verontrust over de tendens dat de overheid op allerlei specifieke gebieden van het professionele handelen van pedagogen en andere professionals extra codes en richtlijnen formuleert. Het is zelfs de vraag of daardoor de grondslag van het stelsel het tucht- en klachtrecht op het niveau van de beroepsverenigingen te organiseren niet wordt aangetast.

De NVO ziet de meldcode kindermishandeling als uitkomst van een zwaar aangezette reactie van de overheid op een aantal overigens afschuwelijke incidenten waarbij kinderen het slachtoffer werden en het functioneren van (pedagogische) professionals in het geding was. De NVO vraagt zich echter af of de bestrijding van het kwaad van kindermishandeling gebaat is met de ons inziens onterechte verwachting die de overheid blijkbaar van de werking van de meldcode heeft, nl. dat kindermishandeling op die manier effectief kan worden bestreden, of zelfs kan worden uitgebannen. Volgens de NVO zijn daarvoor andere instrumenten beter geschikt.

Naar de meldcode kindermishandeling wordt in de beroepscode van de NVO nu alleen impliciet verwezen in artikel 8 lid 4, in het verband van de geheimhoudingsplicht van de pedagoog. Er staat het

volgende te lezen: 'De geheimhouding geldt niet voor zover er een wettelijk meldrecht is. Dit is bijvoorbeeld het geval ten aanzien van kindermishandeling. De pedagoog heeft de mogelijkheid om, na een eigen afweging, zonder toestemming van de cliënt een vermoeden van kindermishandeling te melden, op basis van art 53 lid 3 van de Wet op de Jeugdzorg.'

Daarnaast is echter artikel 11 lid 2 opgenomen, luidend: 'De pedagoog die in het kader van zijn beroepsmatig handelen weet heeft van handelwijzen of een situatie die bedreigend of schadelijk te achten zijn voor het belang of het welzijn van een kind doet, ongeacht of hij zelf met dat kind rechtstreeks bemoeienis heeft, datgene wat ter afwending van deze bedreiging wenselijk is en past bij de omstandigheden en zijn professionele verantwoordelijkheid'. De kop van dit artikel luidt niet voor niets 'professionele en maatschappelijke verantwoordelijkheid'.

Daarmee is de kring gesloten met hetgeen bovenaan al is opgemerkt over de kwaliteit en de verantwoordelijkheid van de NVO-professional, ook als het gaat om kindermishandeling. Naar de mening van de NVO maken die voorwaarden een meldcode voor alle professionals en beroepskrachten, zoals door de overheid wordt voorgestaan, overbodig, en leidt het af van de meest voor de hand liggende oplossing, t.w. adequate beroepscode en tuchtregels, al dan niet wettelijk verankerd, maar in alle gevallen gebaseerd op de beginselen van het internationale verdrag ter bescherming van de rechten van het kind (IVRK).